

Justitiedepartementet

103 33 STOCKHOLM

Yttrande över betänkandet SOU 2015:23 Informations- och cybersäkerhet i Sverige

Sammanfattning

Betänkandet kommenterar inte alls hur informations- och cybersäkerheten förhåller sig till rymdverksamhet. Rymdstyrelsen vill betona att det europeiska rymdsamarbetet påverkar det nationella arbetet med informationssäkerhet och it-brottslighet samtidigt som rymdsamarbetet i Europa ställer krav på Sverige i de avseendena.

Rymdverksamheten bör hanteras integrerat i det vidare arbetet med informations- och cybersäkerhet, jämför även hur detta hanteras i exempelvis USA.

Rymdverksamhet kopplar till it-incidenter och it-relaterad brottslighet

Rymdstyrelsens verksamhet kopplar till utredningens slutsatser avseende framför allt rapportering av it-incidenter och arbetet med it-relaterad brottslighet. Kopplingarna gäller i allt väsentligt europeisk samverkan om rymdinfrastruktur, i dagsläget för EU:s program för satellitnavigering (Galileo) och jordobservation (Copernicus).

Såväl Galileo som Copernicus ställer krav på säker kommunikation mellan marken och satelliterna vilket ställer krav på it-säkerheten, incidentrapporteringen och förebyggande och bekämpning av brottslighet. Därtill ställer Copernicus krav på nya och säkra it-lösningar som hanterar mycket stora datamängder. Med ”hanterar” avses här att mycket stora datamängder kommer att samlas in på europeisk nivå och relevanta delar kommer att behöva flyttas till, och lagras i, Sverige.

Vi noterar att betänkandet inte kommenterar hur det europeiska rymdsamarbetet påverkar det nationella arbetet med informationssäkerhet och it-brottslighet samtidigt som det nämnda samarbetet ställer krav på Sverige i de avseendena. Betänkandet nämner ordet ”rymd” endast i samband med ”cyberrymden” och ”rymdväder” vilket gör att perspektivet för förslagen blir orimligt snävt. Rymdverksamheten bör hanteras

integrerat i det vidare arbetet med informations- och cybersäkerhet, jämför även hur detta hanteras i exempelvis USA. Rymdstyrelsen har dessvärre inte resurser att i detalj analysera hur förslagen skulle påverkas av ett vidare perspektiv på informationssäkerhet. Vi ger därför nedan två exempel på varför rymdverksamheten borde ha reflekterats i utredningens arbete.

GNSS Galileo

På sid 251 i betänkandet talas det om spårbar tid och det faktum att det finns alternativ till att använda GNSS. Dock förs ett felaktigt resonemang kring att GNSS i huvudsak kontrolleras av annan nation. EU kommer inom de närmsta åren att ta i drift det europeiska satellitnavigeringssystemet Galileo, ett europeiskt GNSS, för att Europa ska bli oberoende av det amerikanska GPS och det ryska Glonass. Det europeiska Galileo-systemet kontrolleras av EU och det har installationer i Sverige, på Esrange. Sverige har varit med och påverkat utformningen av Galileo och sitter med i alla beslutsföreläringar för såväl drift som vidareutveckling. Att påstå att GNSS i huvudsak kontrolleras av annan nation är fel.

Dessutom är Sverige i betydande grad beroende av omvärlden och om Sverige bygger ut en nationell infrastruktur för markbaserad tids- och frekvensstyrning hanterar det endast en del av de konsekvenser som kan uppstå. Den globala tiden är intimt kopplad till de amerikanska GPS-satelliterna idag och kommer att bli kopplad också till Galileo i framtiden. En stor del av världens system för t.ex. flygledning, radiokommunikation och finansiella transaktioner är beroende av GNSS idag och nationella alternativ kan i vissa fall ge begränsad konsekvenslindring. Detta diskuteras på sid 252-253 med visst fokus på tids- och frekvensstyrning. Samma sak gäller också för positionsbestämning, t.ex. för Lantmäteriets SWEPOS. Resonemanget på sid 253 slutar i ett förslag att svenska statliga myndigheter ska använda ett robust system. Ett ytterligare sätt att sprida riskerna är att använda både markbaserade och satellitbaserade system. Här finns det också utrymme att diskutera hur Sverige kan bidra till att de europeiska Galileo blir mera robust, inte minst när det gäller installationen på Esrange.

Jordobservation - Copernicus

Vidare saknas helt, sett i rymdverksamhetens perspektiv, ett resonemang om det andra stora rymdinfrastrukturprojektet i Europa, Copernicus. Världens mest ambitiösa satellitsystem för bilder på och information om jorden. Det finns flera användningsområden för svenska samhällsfunktioner, allt från kontinuerlig isbrytarverksamhet till insatser vid större katastrofer som exempelvis översvämningar och skogsbränder och annan säkerhetsrelaterad verksamhet. Här handlar det dels om säkerhetsaspekter för data från satelliter till användare, dels om helt nya it-lösningar som kan hantera mycket stora datamängder (big data) som kommer att bearbetas, analyseras och arkiveras i Sverige. Detta kommenteras inte alls i utredningen.

I detta ärende har generaldirektör Olle Norberg beslutat efter föredragning av Thorwald Larsson. I den slutliga hanteringen har Maria Nilsson och Helene Körling också deltagit.

Solna som ovan

Olle Norberg

Thorwald Larsson